

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a členov senátu JUDr. Evy Babiakovej, CSc. a JUDr. Aleny Adamcovej v právnej veci navrhovateľa **J. Š.**, nar. X., t.č. v Ú., Ž. proti odporcovi **Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky**, so sídlom Župné nám. 13, Bratislava, o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky návrh **z a m i e t a .**

Účastníkom náhradu trov konania **n e p r i z n á v a .**

O d ô v o d n e n i e :

Navrhovateľ sa návrhom z 1. októbra 2010, doručeným Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky dňa 11. októbra 2010, domáha ochrany pred nezákonným zásahom žalovaného správneho orgánu do jeho práv, ktorý má spočívať v aplikácii „protiústavných“ ustanovení vyhlášky MS SR č. 368/2008 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody (ďalej len „vyhláška“). Konkrétne namietal aplikáciu ustanovenia § 5 ods. 2 vyhlášky, v dôsledku čoho sa musí pravidelne holiť a strihať pod hrozbou disciplinárnych sankcií, čím má dochádzať k porušovaniu práva na ochranu osobnosti podľa ustanovenia § 11 Občianskeho zákonníka, práva zaručujúceho rovnaké zaobchádzanie s odsúdeným podľa ustanovenia § 3 ods. 25 zákona č. 475/2005 Z. z., resp. princípu podľa čl. 2 ods. 3 Ústavy SR,

práva na nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia, práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného života ako aj ďalších práv špecifikovaných v petite. Ďalej namietal nezákonnosť zásahu do jeho práv aplikáciou ustanovenia § 44 ods. 3 vyhlášky, podľa ktorého vysokoškolské vzdelanie možno povoliť iba odsúdenému, ktorý vykonáva trest v diferenciačnej skupine „A“, okrem ústavu s maximálnym stupňom stráženia, čím je vytvorená prekážka k právu na prístup k vysokoškolskému vzdelaniu a tiež aplikáciou ustanovenia § 75 ods. 1, 2, 3 vyhlášky, ktoré upravuje výkon trestu žien s prihliadnutím na ich fyziologické a psychické osobitosti, čím dochádza k odlišnému zaobchádzaniu s mužmi a ženami pri výkone trestu odňatia slobody, čo považuje za nezákonný zásah do práva na ochranu osobnosti a ďalších práv. Žiada, aby súd odporcovi zakázal pokračovať v porušovaní práva na ochranu osobnosti a ďalších práv vymenovaných v navrhovanom petite a prikázal mu obnoviť stav pred zásahom. Navrhol tiež, aby súd prerušil konanie a postúpil návrh Ústavnému súdu SR na zaujatie stanoviska o nesúlade citovaných ustanovení vyhlášky s vymenovanými článkami Ústavy SR ako aj Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. K otázke dodržania lehôt na podanie tohto návrhu uviedol, že objektívne aj subjektívne lehoty považuje za zachované, hoci vo väčšine prípadov uvedených zásahov už uplynuli, ale existuje dôvod hrozby opakovania týchto zásahov.

Odporca sa k návrhu vyjadril písomným podaním doručeným Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky dňa 26.8.2011, v ktorom uviedol, že navrhovateľ nevie preukázať dodržanie zákonom (§ 250v ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, ďalej len „OSP“) stanovenej lehoty na podanie takéhoto návrhu, čím nie je splnená formálna podmienka pre uplatnenie nároku na ochranu, resp. jej splnenie nie je možné posúdiť, preto navrhol konanie zastaviť.

Vyjadril sa aj k návrhu na prerušenie konania s tým, že v danej veci nie je dôvod na prerušenie konania z dôvodov uvedených navrhovateľom, nakoľko ustanovenia vyhlášky nie sú v rozpore s Ústavou SR. U osôb vykonávajúcich trest odňatia slobody je legitímne dočasné obmedzenie niektorých práv a slobôd, čo v konečnom dôsledku je vyjadrené aj v zákone č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody v znení neskorších predpisov a tieto osoby sa musia týmto obmedzeniam podrobiť. Na prípadné rozdielne zaobchádzanie existujú objektívne dôvody sledujúce legitímny cieľ, na dosiahnutie ktorého je takéto zaobchádzanie

nevyhnutné a zároveň primerané, čo zákonodarca pripúšťa. Navrhol preto, aby súd návrh na prerušenie konania zamietol.

Ďalej poukázal na ustanovenie § 250v ods. 1 OSP, ktoré okrem toho, že vylučuje formu rozhodnutia, pojem zásah nedefinuje a ani nekonkretizuje čo považuje za zásah resp. aké formy konania mal na mysli. Podľa odporcu pojem „zásah“ treba vykladať ako aktívne konanie vykazujúce znaky bezprostredného „zásahu“, „pokynu“ resp. iného „donútenia“ zameraného priamo proti poškodenému resp. proti nemu priamo vykonané, pričom ním vyvolané účinky na poškodeného sú definitívne, t.j. iným prostriedkom nápravy ako súdnym donútením neodstrániteľné. Preto domáhať sa ochrany pred nezákonným zásahom podľa § 250v OSP možno len za predpokladu, že

1. osoba bola ukrátená na svojich právach nezákonným zásahom
2. zásah bol zameraný priamo proti nej alebo bol na nej vykonaný
3. zásah musí trvať alebo trvajú jeho dôsledky alebo hrozí ich opakovanie.

Z návrhu nie je zrejmé, ako bol navrhovateľ ukrátený na svojich právach tým, že príslušníci ZVJS postupovali v súlade s ustanoveniami vyhlášky, ktoré sú platné a účinné, teda existenciu neoprávneného zásahu nijako nepreukázal. Odporca preto návrh považuje v celom rozsahu za nedôvodný a žiada, aby súd v prípade, že konanie nezastaví, návrh podľa § 250v ods. 4 OSP zamietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd vecne príslušný na konanie o návrhu navrhovateľa o ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy podľa § 250v a nasl. OSP (§ 246 ods. 2 písm. b/ OSP v spojení s § 250v ods. 8 OSP) dospel v senáte jednomyseľne k záveru, že návrh nie je dôvodný. Rozhodol bez nariadenia pojednávania (§ 250f ods. 1 OSP v spojení s § 250v ods. 8 OSP) s tým, že rozsudok verejne vyhlásil dňa 27. októbra 2011 po tom, čo deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu SR www.nsud.sk najmenej päť dní vopred (§156 ods. 1 a 3 OSP).

Podľa § 244 ods. 5 veta prvá OSP súdy v správnom súdnictve konajú o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy a o vykonateľnosti rozhodnutí cudzích správnych orgánov.

Podľa § 250v ods. 1 OSP fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie.

Podľa § 250v ods. 8 OSP na konanie podľa tejto hlavy sa použijú ustanovenia prvej a druhej hlavy tejto časti primerane, ak v tejto hlave nie je ustanovené inak.

Účelom konania o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy je poskytnutie súdnej ochrany fyzickej alebo právnickej osobe, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný. Súdne konanie sa stáva zárukou, že súd vyslovením povinnosti odporcu nepokračovať v porušovaní práva navrhovateľa a v príkaze, ak je to možné, obnoviť stav pred zásahom, vytvorí reálny predpoklad na eliminovanie nezákonného stavu, ktorý vznikol protiprávnym konaním, prípadne aj nekonaním orgánu verejnej správy.

V danom prípade sa navrhovateľ domáha ochrany pred tvrdeným zásahom odporcu, ktorý má spočívať v aplikácii ustanovení § 5 ods. 2, § 44 ods. 3 a § 75 ods. 1, 2, 3 jeho vyhlášky č. 368/2008 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody (vydanej v zmysle § 102 ods. 1 a 2 zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody). Najvyšší súd predovšetkým skúmal opodstatnenosť návrhu navrhovateľa na prerušenie konania a postúpenie návrhu ústavnému súdu na zaujatie stanoviska podľa § 109 ods. 1 písm. b/ OSP. Najvyšší súd by mal takúto povinnosť iba v prípade, ak by sám dospel k záveru, že namietané ustanovenia predmetnej vyhlášky sú v rozpore s ústavou, zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. K takejto situácii však nedošlo, pretože najvyšší súd sa stotožňuje s názorom odporcu, že u osôb, ktoré vykonávajú trest odňatia slobody je legitímne, ak sú ich niektoré práva a slobody dočasne obmedzené, preto návrhu na prerušenie konania nevyhovet.

Predmetný všeobecne záväzný predpis vydal odporca na základe zákonného zmocnenia na ustanovenie podrobností o prijímaní, umiestňovaní, premiestňovaní, podmienenom prepustení a prepustení odsúdených, vnútornej diferenciácii, zaobchádzaní

s odsúdenými, zabezpečovaní práv odsúdených, zaradovanie odsúdených do práce, zabezpečení poriadku a bezpečnosti v ústavoch, disciplinárnych odmenách, disciplinárnych trestoch, rozsahu disciplinárnej právomoci, zhabaní vecí a disciplinárnom konaní, účasti orgánov a organizácií na výkone trestu, výkone trestu pri niektorých kategóriách odsúdených a o špecializovanom výkone trestu, podmienkach a výkone ochranného liečenia nariadeného súdom počas výkonu trestu, nakladaní s peňažnými prostriedkami odsúdeného, nosení preukazu odsúdeného, použítí vreckového a úložného a zrážkach a rozdeľovaní dôchodkov odsúdených. Vyhláška teda bola vydaná v súlade s čl. 123 Ústavy SR, podľa ktorého ministerstvá a iné orgány štátnej správy na základe zákonov a v ich medziach môžu vydávať všeobecne záväzné právne predpisy, ak sú na to splnomocnené zákonom. Tieto všeobecne záväzné právne predpisy sa vyhlasujú spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

S ohľadom na obsah podaného návrhu a vyjadrenia odporcu súd ďalej posudzoval, či vydanie všeobecne záväzného právneho predpisu, resp. realizáciu jeho ustanovení možno považovať za nezákonný zásah orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím a ani nemá charakter opatrenia zameraného priamo proti navrhovateľovi (vzťahuje sa na všetky osoby vykonávajúce trest odňatia slobody) a dospel k záveru, že vydanie všeobecne záväzného právneho predpisu a jeho následná aplikácia nespĺňa pojmové znaky nezákonného zásahu, ktorým by bol navrhovateľ ukrátený na svojich právach. O nezákonnom zásahu orgánu verejnej správy možno hovoriť v prípade, ak ide o postup, ktorý nie je založený na konkrétnom rozhodnutí orgánu verejnej správy, ale spočíva vo faktickej činnosti proti dotknutej osobe a realizuje sa v rozpore s požiadavkami zákonnosti, čo v prejednávanej veci nebolo splnené. Odporca vydal na základe zákonného splnomocnenia všeobecne záväzný právny predpis, ktorý neodporuje zákonu ani ústave a ten sa aplikuje pri výkone trestu odňatia slobody. Je legitímne, že prináša pre odsúdených určité obmedzenia (napr. konkrétne namietanú povinnosť odsúdených holiť sa a strihať, či diferencovanú možnosť povolenia vysokoškolského štúdia v rámci výkonu trestu odňatia slobody), ktoré sú opodstatnené a primerané a rovnako osobitná úprava výkonu trestu žien s prihliadnutím na ich fyziologické a psychické osobitosti neodporuje všeobecnej zásade „rovnakého zaobchádzania“ (takýto rozdielny prístup sa vyskytuje napr. aj v Zákonníku práce (ženy nesmú byť zamestnávané prácami, ktoré sú pre ne fyzicky neprimerané).

S poukazom na vyššie uvedené dôvody súd podľa § 250v ods. 4 veta štvrtá OSP návrh ako nedôvodný zamietol.

O náhrade trov konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa ust. § 250v ods. 8 OSP spolu s ust. § 250k ods. 1 OSP tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, nakoľko navrhovateľ nemal úspech a v konaní úspešný odporca právo na náhradu trov konania nemá zo zákona.

Poučenie: Proti tomuto rozsudku **n i e j e** prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. októbra 2011

JUDr. Zuzana Ďurišová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Dagmar Bartalská